Subsidieverwerving
Een fluitje van een cent!?



Bart Litjens en Roeleke de Witte
16 augustus 2021

Rekenkamer-commissie

Aalten Oost Gelre Winterswijk

Onderzoeksopzet

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

Aanleiding

Leden van de raadswerkgroep 'Rekenkamercommissie AOGW' hebben interesse in het onderwerp subsidieverwerving. Aanleiding is onder meer de toename van opgaven onder andere voor het sociaal domein, de energietransitie en economisch herstel door de Coronacrisis.

Aard van het onderzoek

- Gezamenlijk onderzoek voor de drie gemeenten Aalten, Oost Gelre, Winterswijk.
- Relatief klein onderzoek met een korte doorlooptijd

Aanpak op hoofdlijnen

- Gesprekken met ambtelijke sleutelpersonen van de gemeenten
- Scan schriftelijk materiaal
- Uitvraag verworven subsidies

Vraagstelling

In hoeverre slagen de gemeenten in het verwerven van subsidies voor het realiseren van maatschappelijke opgaven?

1. In welke mate beschikken de gemeenten over voldoende capaciteit, kennis en overzicht voor het signaleren en verwerven van subsidies bij subsidieverleners zoals de provincie, Europese Unie, rijksoverheid en nationale fondsen?
2. Hoe wordt de slagingskans/ kansrijkheid bepaald?
3. In hoeverre werken de gemeenten slagvaardige samen?
4. Wat is de bijdrage van subsidies aan realisatie van opgaven mede in relatie tot de investeringen voor verwerving?
5. In hoeverre laten gemeenten kansen voor subsidies onbenut?
6. Wat zijn lessen en goede voorbeelden?

Door welke bril kijken we?

(evaluatiekader voor de huidige praktijk en doorontwikkeling van werkwijzen en organisatie in de nabije toekomst)

Wat is het wensbeeld voor subsidieverwerving?

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

		Regie op eigen agenda	
		Subsidie leidt af van eigen agenda	Subsidie versterkt eigen agenda
Subsidie stimuleert	integrale aanpak	Meewerken aan de agenda van een ander leidt af van de eigen agenda en zaken die je zelf belangrijk vindt en waar je voor wilt gaan.	**De eigen agenda is leidend. Subsidies en andere bijdragen helpen om de opgaven waaraan je wilt of moet werken te realiseren. Je kunt meer realiseren door het leggen van passende verbindingen: doen wat nodig is. Subsidie draagt zo bij aan meerdere doelen.**
	verkokerde aanpak	De subsidieverstrekker schakelt jou in als uitvoerder van zijn doel. De subsidieregels zijn gericht op slechts één of een beperkt aantal doelen. Er is oog voor één punt, één aspect of één doel en dit wordt gemaximaliseerd.	De eigen agenda staat centraal. Door een smalle focus is de inzet van subsidiemiddelen suboptimaal en minder efficiënt. Waarom zou je met subsidie voor één doel gaan als je ook in een keer meerdere doelen kunt realiseren?

Opgaven gestuurd werken**

Welke werkwijze is nodig om de gewenste praktijk realiseren?

Wat wordt steeds meer gevraagd?

Rekenkamer-commissie

Aalten Oost Gelre Winterswijk

Lokale opgaven sturen: doen wat nodig is om de opgaven te realiseren

- Telkens de 'wat' vraag stellen: wat willen we met elkaar bereiken?
- Zicht op maatschappelijke effecten en impact voor cliënt of doelgroep

De opgave is de gewenste situatie in de samenleving waar je met subsidieverwerving een bijdrage aan wilt leveren om deze te realiseren

Veel innovatie

- Innovatie vanuit onderlinge goodwill: geven en nemen in een keten van samenwerking
- Sociale en/ of technische innovaties



Duurzame samenwerking

- Smeden van vitale coalities/ consortia gebaseerd op vertrouwen en gedeeld belang
- Partners zijn coproducenten: met **aandeel in** de gezamenlijke opgave en (financiële + andere) **bijdragen aan** realisatie
- Subsidieverlener zit als partner en/ of ambassadeur 'aan tafel' en doet mee: met inbreng van eigen doelen, aandeel en bijdrage in realisatie van de opgave
- Wederzijdse interesse en commitment
- Subsidie is één van de middelen voor realisatie

Controle verbinden met evaluatie en gezamenlijk leren

- Opbouwen gezamenlijke informatiepositie
- Lerende organisatie: lessen delen binnen de samenwerking en daarbuiten
- Professioneel werken: evaluatie als basis voor duurzaam gesprek tussen subsidieontvanger(s) en verstrekker(s)

.

Benutten van koppelkansen

- Vanuit een brede focus passende koppelingen leggen: samenhang, integrale aanpak
- Bundelen van meerdere doelen tot een gemeenschappelijke opgave
- Efficiënt werken door slimme middelen: subsidie draagt bij aan realisatie van meerdere doelen

Hoge kansrijkheid subsidieverwerving!

Opgaven gestuurd werken

Hoe maak je de werkwijze politiek-bestuurlijk en organisatorisch mogelijk?

Rekenkamer-commissie
Aalten Oost Gelre Winterswijk

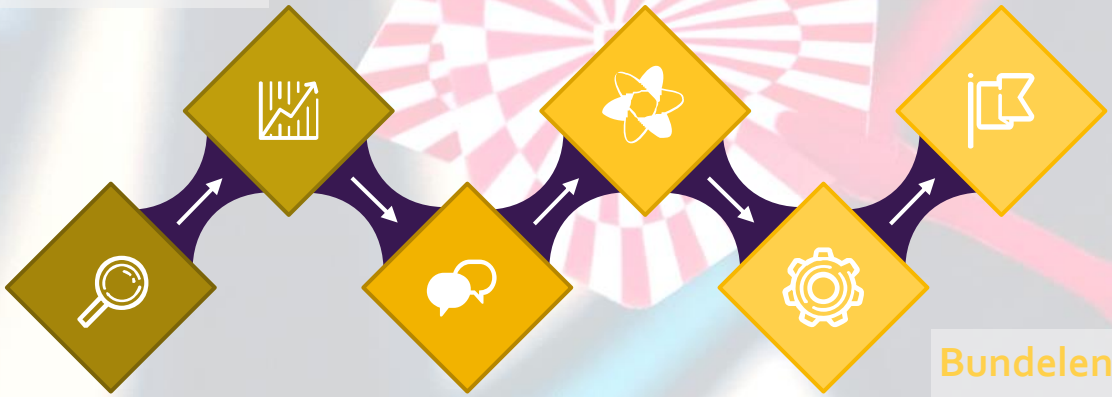
De organisatie inrichten om op een goede manier subsidies te verwerven voor het vergroten van de kansrijkheid en versterken van de lokale bestuurskracht (= meer opgaven realiseren!)

Inzet op basis van strategische agenda

- Prioriteiten stellen vanuit overzicht over maatschappelijke opgaven: 'waar zetten we op in?'
- Opstellen (globale) business case en afwegen kansrijkheid
- Organiseren en faciliteren gezamenlijke lobby: zowel politiek, bestuurlijk als ambtelijk

Subsidieverwerving onderdeel van de reguliere werkwijze

- van directie, programmamanagers, opgavemanagers en projectleiders



Faciliteren en ontzorgen

- Hand en spandiensten bij haalbaarheidsbepaling, aanvragen, beheren, verantwoorden en afronden
- Ondersteuning op afroep door gespecialiseerde bureaus/ deskundigen voor (zeer) complexe trajecten
- Professionalisering door training, opleiding en een gemeenschappelijk kennisfonds

Overzicht bieden over subsidiemogelijkheden

- Organiseren attentiemanagement
- Organiseren van subsidiebewustzijn

Goede politiek-bestuurlijke en ambtelijke wisselwerking bij subsidieverwerving

Bundelen van krachten / delen van hulpbronnen

- Subsidieverwerving als 'shared service' met regio-/ buurgemeenten: gezamenlijke capaciteit, kennis- en expertise delen + opbouwen
- Realiseren schaal- en synergievoordelen
- Verminderen van kwetsbaarheid

Een voorbeeld zijn de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum en Rheden. Zij richten het Intergemeentelijk Subsidie Bureau (IGS G5) op. Voor iedere euro aan kosten voor het bureau komt er gemiddeld € 14 terug aan subsidiegeld

Opgaven gestuurd werken

Wat laat je dan los?

Wat doe je niet (meer): de subsidie centraal stellen

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

Werkwijze

Najagen van subsidiepotjes
- De subsidie stuurt ('wie betaalt, bepaalt')
- Doelverschuiving vanuit subsidievoorwaarden

Weinig innovatie door eenzijdig te handelen naar de subsidieafspraken
- Doorschieten in procedures en regels
- Handelen 'naar de letter'

Eenzijdig gelegenheidsarrangement
- Verticale en bilaterale relaties tussen subsidieverstrekker en subsidieontvanger
- Subsidieverstrekker op afstand/ vanuit een afstandelijke relatie
- Weinig onderlinge interesse en commitment: subsidieverlener biedt 'subsidieruif'

Controle staat in het teken van financiële middelen
- Relevantie en zin van controle, toezicht en verantwoording dragen niet bij aan leren
- Controle, toezicht en verantwoording vormen het sluitstuk van de subsidierelatie

Selectieve inzet en aandacht
- Smalle focus vanuit één onderwerp of doel
- Verkokering
- Verspilling door suboptimale inzet

Politiek-bestuurlijke en organisatorische voorwaarden

Inzet op basis van willekeur
- Versplintering en verspilling van aandacht en energie: 'niet geschoten is altijd mis'
- Eenzijdig 'leuren langs deuren' en aandacht vragen voor het eigen doel

Ieder voor zich (het wiel uitvinden)
- Gemeenten trekken afzonderlijk op
- Interne afdelingen of personen trekken afzonderlijk op

Subsidieverwerving wordt als taakverzwaring ervaren
- Onvoldoende kennis, kunde en capaciteit
- Vermijden van of zich afsluiten voor subsidieverwerving

Subsidieverwerving is vooral een zaak van de ambtelijke organisatie

Subsidieverwerving komt er bij als parallel traject
- Uitbesteden aan gespecialiseerde functionaris zoals subsidieadviseur of –coördinator ('over de schutting gooien')

Onwetend en onbekend met subsidiemogelijkheden

Lage kansrijkheid en beperkte bestuurskracht

Opgaven gestuurd werken

Wat zien we?
(aan de hand van de onderzoeksvragen)

Groen = veel / goed
Oranje = weinig / matig
Rood = niet / onvoldoende

Voldoende capaciteit en overzicht?

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

Aalten	**Verantwoordelijkheid subsidieverwerving: afdelingen/ budgethouders.** • Een **subsidiecoördinator** biedt ondersteuning en begeleiding met signaleren en voortgangsbewaking. • **Afdeling financiën** ondersteunt regelmatig bij de afronding van subsidies. • De coördinator en vier budgethouders zijn aangesloten op een **landelijke subsidiedatabase** met updates over nieuwe en gewijzigde subsidies. Daarmee bestaat goed overzicht over subsidiemogelijkheden. • Tussen afdelingen bestaan verschillen. **Afdeling Ruimte** bezit veel kennis en heeft korte lijnen met de provincie. Binnen het **sociaal domein** is onvoldoende aandacht en capaciteit - hier wordt ingezet op organiseren van extra ondersteuning en capaciteit.	**Centrale ondersteuning en ontzorging** • De centrale ondersteuning en kwaliteitszorg is bij alle gemeenten kwetsbaar. • In Aalten en Oost Gelre is deze rol belegd bij één persoon. • In Winterswijk leidt dit nu tot een vacuüm. Subsidieverwerving is afhankelijk van het overzicht, kennis en capaciteit van de verschillende afdelingen.
Oost Gelre	**Verantwoordelijkheid subsidieverwerving: afdelingen/ budgethouders.** • **Ervaren medewerker** van de **afdeling Economie** adviseert en coacht projectleiders, biedt kwaliteitszorg ('subsidiecontrol') en onderhoudt netwerkcontacten met subsidieverstrekkers – vooral met subsidiebureau van provincie Gelderland. • **Aanvullende capaciteit** en expertise middels raamcontract met een **gespecialiseerd subsidiebureau** voor: verantwoording, advies, accountmanagement, nieuwssignalering, reviewen/ opstellen van aanvragen.	
Winterswijk	**De verantwoordelijkheid subsidieverwerving: afdelingen/ budgethouders.** • Door interne wisselingen is er **geen centrale subsidiecoördinator of –adviseur**. • Met regie van afdeling Bedrijfsvoering is een **traject gestart** om dit op te bouwen. • Er zijn 5 accounts bij een landelijke subsidiedatabase, deze zijn (nog) niet bekend bij sleutelpersonen van de afdelingen. • **Subsidiemogelijkheden** zijn **onvoldoende in beeld**.	

Bepalen van de kansrijkheid?

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

Aalten	**Verschillende instrumenten en faciliteiten,** waaronder: ➢ **'Checklist haalbaarheidsanalyse'** om deelname aan een subsidie af te wegen. ➢ **'Voortgangsrapportage subsidieverwerving',** hierin houdt de subsidiecoördinator de afwegingen van budgethouders nauwgezet bij: ✓ Zij **benadert actief de budgethouders** om aandacht te vragen voor kansen, ✓ Een **transparant beeld van de afwegingen**. Hierover wordt gerapporteerd aan het afdelingshoofd Bedrijfsvoering en rapportage vindt plaats via de P&C cyclus.
Oost Gelre	**Door projectleiders goed te faciliteren en te ontzorgen is de bereidwilligheid om in te zetten op subsidieverwerving toegenomen.** ➢ Ondersteuning van het **externe bureau** (in samenspel met de interne subsidieadviseur) draagt hier aan bij: ➢ door te **attenderen op passende subsidies en een check op kansrijkheid**. ➢ Essentiële voorwaarden zijn tijdig in beeld waardoor de kans op succes groter is. ➢ Goede relaties met de provincie is een belangrijke succesvoorwaarde.
Winterswijk	**De drempel om op subsidieverwerving in te zetten is hoog.** ➢ **Gebrek aan overzicht over subsidiemogelijkheden en –kansen** werkt door op het bepalen van de kansrijkheid. Veel mogelijkheden zijn op voorhand niet in beeld: "je moet eerst weten waar je op kunt inzetten voordat je de kansrijkheid kunt afwegen" (sleutelpersoon). ➢ Door het **gebrek aan tijd/ capaciteit** valt de afweging nogal eens uit naar 'niet doen'. Subsidieverwerving is dan vooral een extra taak.

Wat bepaalt kansrijkheid?

- Voldoende **tijd/ capaciteit** creëren met **faciliteiten** en **ontzorging**
- **Doelstellingen** van subsidieverstrekkers doorgronden ('kapstokhaakjes')
- Eigen **ambitie/ opgave centraal** stellen
- **Tijdige voorbereiding**
- **Duurzame relatie** met subsidieverstrekkers
- **Oog voor ongeschreven/ moeilijk vindbare regels**
- Slim inspelen op **cofinancieringsvereisten** zoals provinciale middelen voor EU subsidie
- **Tekortfinanciering goed benutten** door raads-/ collegebesluiten te voorkomen die onbedoeld gaan hinderen
- **Bepalen optimale hoogte aanvraag**: maximale subsidie op basis van een minimale begroting
- **Laaghangend fruit** benutten: zoals subsidievrijval provincie

(bron: sleutelpersonen)

Slagvaardig samenwerken? (1)

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

Aalten Oost Gelre Winterswijk

Samenwerking voor subsidieverwerving tussen de gemeenten is beperkt

- **In verleden poging tot samenwerking/ kennisuitwisseling:** verzand door verschillen in aanpak/ organisatie en afvaardiging met te weinig affiniteit.
- Binnen regio Achterhoek vindt **afstemming plaats via de thematafels**.
- Incidenteel vindt **samenwerking plaats tussen de drie gemeenten**. Een voorbeeld is een gezamenlijke aanvraag voor instandhouding van cultureel erfgoed.
- Regelmatig wordt **subsidie aangevraagd door een regionale trekker**. Uit een subsidieoverzicht van gemeente Aalten blijkt dat het in 2019 gaat om circa € 1,7 mio en in 2020 € 800K– vooral provinciale regelingen.
- **Weinig focus op Euregionale samenwerking** en ondersteuning daarvan met INTERREG- subsidie (zie het blok hiernaast).
- Relatief **weinig inzet op grotere subsidieprogramma's van het rijk en de EU**. Deze programma's vereisen duurzame samenwerking middels consortia en lobby-inzet. Regionale samenwerking ligt hier voor de hand.
  - Gemeente Oost Gelre heeft in de periode 2005-2015 veel ervaring opgedaan met grote subsidieprogramma's zoals het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) – bron: overzicht subsidieregelingen.
  - Alle gemeenten hebben grote opgaven op gebied van economisch herstel door de Corona-crisis. Het omvangrijke herstelprogramma React-EU is hierop gericht. De tweede openstelling is eind 2021. Dat vraagt om tijdige inzet en voorbereiding.

Euregionale opgaven?

- Sleutelpersonen wijzen op een **gebrek aan gezamenlijke opgaven met Duitsland**. Tóch geeft de **website euregio.eu een ander beeld**!
- Zij wijzen ook op **cultuurverschillen** die samenwerking extra uitdagend maken, zoals de bureaucratische opstelling aan Duitse kant.
- Het **INTERREG programma** is echter mede daarvoor bedoeld. Naast de inhoud gaat het ook om 'leren samenwerken'.
- Er is **kennis en capaciteit**:
  - Bij de drie gemeenten werken **internationale specialisten** op gebied van lobby, public affairs en grensoverschrijdende samenwerking.
  - Daarnaast biedt het **Eurregio-secretariaat ondersteuning en begeleiding** om administratieve lasten te beperken.

Slagvaardig samenwerken? (2)

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

Er is aandacht voor het verbinden van verschillende doelen van verschillende spelers, zowel intern als extern. Er zijn ook voorbeelden dat dit goed lukt. Tegelijkertijd is het beeld dat dit geen brede praktijk is.

Aalten	Sleutelpersonen wijzen in het bijzonder op de mensen in de frontlinie als 'makelaar tussen maatschappelijke doelen en partijen', zoals: • De dorpsmanagers die samenhang aanbrengen door allerlei maatschappelijke partijen en doelen te verbinden. • De talentverbinder die allerlei partijen verbindt rond de thema's bewegen en cultuur. De subsidiecoördinator ondersteunt de diverse afdelingen met overzicht van relevante subsidiemogelijkheden. Via de afdelingen worden vervolgens de frontlijnwerkers gefaciliteerd.
Oost Gelre	'Over de afdelingsgrenzen heen kijken' is een succesfactor voor subsidieverwerving (*bron: subsidieadviseur*). We zien dit bijvoorbeeld bij de subsidieverwerving voor de Grolse Gracht en Villa Welgelegen. De subsidie draagt tegelijkertijd bij aan toerisme en recreatie, cultureel erfgoed, verbetering van de openbare ruimte (en indirect vergroening). Subsidieverwerving is onderdeel van samenhangende programma's, zoals voor de dorpen Groenlo en Lichtenvoorde. Voor verschillende deelfasen of –projecten kan opnieuw subsidie worden aangevraagd
Winterswijk	Sleutelpersonen zijn zich bewust dat interne en externe samenwerking de kans op subsidieverstrekking vergroot. Sleutelpersonen geven óók aan dat integraal werken veel vraagt en daarvoor vaak obstakels bestaan: • Onvoldoende overzicht over de doelen van de gehele organisatie. • Gebrek aan kennisdeling om koppelkansen op het spoor te komen. • Focus op 'alleen doen' in plaats van samenwerking met andere partijen. "We weten nu vaak niet wat er in elkaars beleidsnota's staat, terwijl er misschien goede verbindingen mogelijk zijn" (sleutelpersoon).

Integraal werken = slagvaardig samenwerken

Integraal werken betekent voldoende samenhang organiseren. Waar zie je dat aan en hoe doe je dat?

- **Alle relevante aspecten** rond een onderwerp zijn in beeld - gegeven een bepaalde afbakening
- Alle aspecten zijn **in samenhang afgewogen,** gebaseerd op alle relevante consequenties en argumenten pro en contra, inclusief onderlinge wisselwerking.
- **Passende koppelingen** leggen: samenhang zonder alles met alles te verbinden
- **Bundelen** van doelen tot een gemeenschappelijke opgave
- Efficiënt werken door **slimme middelen**: maatregelen dragen in één klap bij aan realisatie van meerdere doelen
- Rekening houden met **verschillende gezichtspunten** en disciplines
- **Verschillende deelbudgetten/ potjes** aanspreken – ook voor cofinanciering
- Daar waar aspecten elkaar 'bijten'- en geen win-win mogelijk is- zijn **heldere prioriteiten en keuzes** gemaakt
- Relevante technische en bestuurlijke en/ of **politieke keuzes** zijn hierbij transparant gemaakt

Bijdrage aan realisatie opgaven? (1)

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

Subsidies dragen bij aan de realisatie van maatschappelijke opgaven. Dat blijkt ook uit allerlei concrete voorbeelden (zie de volgende pagina's). Naast subsidies dragen co-financiers substantieel bij.

Aalten	In 2019 wordt circa € 576K en in 2020 € 1.5 mio subsidie aan de gemeente toegekend
Oost Gelre	• In de periode 2005-2020 ontvangt de gemeente € 12,5 mio provinciale en EU subsidies. • Cofinanciering door private partijen bedraagt in die periode 11 mio en 12 mio van de gemeente zelf. • In 2019 ontvangt de gemeente circa € 1,3 mio en in 2020 circa € 586K subsidie. *(Overzicht vanuit afdeling Economie, organisatiebreed wordt dit niet bijgehouden)* "Subsidies fungeren vaak als aanjager en projecten kunnen met een subsidie plotsklaps in een stroomversnelling komen" (sleutelpersoon).
Winterswijk	In 2019 ontvangt de gemeente circa € 806K en in 2020 circa € 2.1 mio subsidie

Rendement van subsidieverwerving?

- Gemeenten kunnen over het algemeen goed op eigen kracht provinciale subsidies en andere kleinere subsidiebronnen aanboren.
- Aanvragen zijn doorgaans succesvol. We stellen vast dat weinig aanvragen worden afgewezen – voor zover dit wordt bijgehouden.
- Er is geen inzicht in de kosten voor subsidieverwerving. Uit een extern onderzoek onder andere gemeenten (2012) blijkt dat subsidieverwerving doelmatig is en veel meer oplevert dan het kost.
- Gemeente Oost Gelre sluit in 2020 een raamcontract met een gespecialiseerd subsidiebureau. De samenwerking voorziet in extra capaciteit en expertise op afroep tegen voorspelbare tarieven. De gemeente bouwt een duurzame band op met een externe partij die de opgaven goed leert kennen. Deze inzet is vooral nodig voor kansrijke grote en complexe aanvragen.

"We zijn bezig met 2 aanvragen voor de provinciale regeling Steengoed Benutten. De aanvragen zijn kansrijk maar er is onvoldoend capaciteit. We roepen daarom externe ondersteuning in en zijn ontzorgd. Ja, dat kost wat, maar op bijna € 7 ton valt dat erg mee" (bron: sleutelpersoon)

- Bij de andere gemeenten is externe ondersteuning op ad hoc basis mogelijk. De inkoop en investering in relatie vraagt tijd, dat werkt drempelverhogend als de tijd schaars is. Een sleutelpersoon is terughoudend over externe inzet vanwege de kosten: "Uitgebreide subsidievoorwaarden hebben een prijsopdrijvend effect op subsidieadviesbureaus" (bron: sleutelpersoon).
- Navraag bij een externe subsidieadviseur leert dat voor grote subsidieprogramma's van de rijksoverheid en Europese Unie (vanaf circa € 1 mio) doorgaans 200-300 uur ondersteuning is gemoeid (circa € 25.000 tot € 30.000).

Bijdrage aan realisatie opgaven? Voorbeelden (2)

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk



Vrijheidspark Winterswijk



Met het Vrijheidspark worden enkele verouderde straten en een wat rommelig gebied in het centrum, omgevormd tot een levendig park. Het plan is een onderdeel van het gemeentelijke project 'stedelijke herverkaveling'. Met dit project brengt de gemeente verschillende functies samen met een positieve bijdrage aan de leefbaarheid, economische ontwikkeling en ruimtelijk kwaliteit van het gebied. Met het plan worden de bestaande wegenstructuur aangepast, parkeerplaatsen omgezet in groen en op strategische plekken geclusterde parkeerplaatsen teruggebracht. De provincie heeft een subsidie van € 1.842.000 verstrekt.
De gemeente heeft de planning van het project vervroegd om met de investering in het project een bijdrage te leveren aan economische herstel naar aanleiding van de Coronacrisis.

Bijdrage aan realisatie opgaven? Voorbeelden (3)

Rekenkamer-commissie
Aalten Oost Gelre Winterswijk

De provincie Gelderland stelde in 2014 € 200.000,-- subsidie beschikbaar. De gemeente droeg € 100.000,-- bij. De subsidie is bedoeld voor:

- Aanleg van landschapselementen. Denk hierbij aan hoogstamfruit-, laan- en knotbomen, struweelhaag, bosplantsoen, poelen, onverhard pad en herstel van een steilrand.
- De ontwikkeling en uitvoering van twee educatieprojecten voor het basisonderwijs.
- Burgerbetrokkenheid.

Van particulieren werd een bijdrage van 15% gevraagd. Voor de periode 2019-2022 heeft de provincie subsidie beschikbaar gesteld van € 83.733. De gemeentelijke cofinanciering bedraagt € 44.500. Meer informatie: weblink.





Landschapsregeling gemeente Aalten 2014-2018







CIJFERS

- 6,5 kilometer (vrij uitgroeiende) heggen
- 25 st. solitairen en 115 st. bomen in bomenrijen
- 80 Cursus hoogstamfruitbomen snoeien deelnemers
- 150 herstel aan ruim st. bomen in lanen
- 30 st. hoogstamboomgaarden met 550 st. hoogstamfruitbomen
- 23 Gastheren/-vrouwen van het Landschap
- aanleg en herstel van 5 st. poelen
- 500 herstel en inplant van m³ steilrand
- herstel van houtsingels 5400 m²
- 35.000 ruim st. bosplantsoen
- 6,5 kilometer raster uit gekloofde eikenpalen
- Educatieproject 100 basisschoolgroepen totaal 2504 leerlingen
- 02 locaties onverharde paden
- 01 Huiswerkbundel
- 1000 m³ struweel
- 20 wandelroute kilometer
- 03 gemeenten Achterhoek Toerisme VVV's
- 30.000 m² aan nieuwe houtsingels
- 09 Aaltense buurtschappen/ kleine kernen in het groen
- 01 herstel openluchttheater Barlo openluchttheater
- 73 deelnemers
- aanleg van 1000 m³ onverhard wandelpad
- bosplantsoen en staken 17.135
- laanbomen 242
- fruitbomen 248

Gemeente Aalten

provincie Gelderland · SAAP · STARING ADVIES · ivn natuur educatie · Achterhoek Toerisme

Bijdrage aan realisatie opgaven? Voorbeelden (4)

Rekenkamer-commissie
Aalten Oost Gelre Winterswijk









Bevaarbaar maken Grolse Gracht en herbestemming Villa Welgelegen (Oost Gelre)

Nadat de Grolse gracht zijn verdedigingsfunctie had verloren was deze voor een deel veranderd in een watergang die meer lijkt op een sloot dan op een gracht. Vanaf zomer 2015 kunnen toeristen Groenlo echter goed beleven vanaf het water. Het project levert een bijdrage aan de toeristische infrastructuur en beleving van het vestingstadje Grol. De gemeente ontving in 2013 een subsidie van € 374.000 uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO/POP)
Ook heeft de reconstructie van de gracht bijgedragen aan verschillende particuliere initiatieven zoals de renovatie van Villa welgelegen. Voor herbestemming van het historische pand Villa Welgelegen ontving de gemeente in 2014 subsidie van provincie Gelderland (Robuuste Investeringsimpuls, Steengoed Benutten) van € 500.000. De villa is herontwikkeld tot horecalocatie, met realisatie van een botenhuis, aanlegstijger en renovatie van het openbaar gebied. Meer informatie: weblink.

Benutten van kansen?

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

Aalten	• **Alle regelingen in beeld door landelijke subsidiedatabase**. • 2019/2020: goed gebruik gemaakt van **diverse provinciale regelingen**, zoals Instandhouding voor Gelderland (cultureel erfgoed), Regeling specifieke uitkering stimulering Sport en Steen Goed Benutten. • Gemeente verwerft **enkele landelijke subsidies** zoals Regeling reductie energiegebruik woningen en Stimuleringsregeling duurzame energieproductie. "We missen niks. We laten wel gemotiveerd zaken liggen en dat kunnen we goed uitleggen" (sleutelpersoon).
Oost Gelre	• Externe subsidiescan wijst uit: **ruim voldoende gebruik van aanwezige subsidiekansen**. Het provinciale programma Steengoed Benutten wordt zeer goed benut • In periode 2005-2014 veel ervaring met Europese subsidies. • De laatste jaren speelt de gemeente vooral in op **provinciale regelingen**. • Samenwerking met het externe adviesbureau voorziet onder meer in **nieuwssignalering/ attenderen** waardoor overzicht over alle regelingen bestaat.
Winterswijk	• 2019/2020: goed gebruik van vooral provinciale regelingen. • **Kansen blijven onbenut door gebrek aan overzicht en capaciteit** (zie ook pagina 9 en 10). "Ik heb niet alle subsidies op de radar. Het is ad hoc, je komt wat tegen in je netwerk of bij de provincie" (sleutelpersoon) . • Sleutelpersonen relativeren het gebruik van de landelijke database, deze is geen 'voldoende voorwaarde': "Je bent meestal te laat als daar een melding in staat die je 'wakker schudt'. Andere partijen hebben zich dan al goed voorbereid en hun aanvragen al klaar liggen." (sleutelpersoon).

Vanaf 2021 ontstaan veel Europese subsidie kansen, vooral voor economisch herstel en verduurzaming, zoals: :

- **REACT-EU/ OP Oost** voor een groen, digitaal en veerkrachtig herstel en op crisisherstel ten gevolge van de COVID-19 pandemie
- **EFRO 2021-2027 Oost Nederland** voor economische ontwikkeling en innovatie
- **Interreg** Deutschland-Nederland/ Interreg IV voor het versterken van de concurrentiepositie van grensregio's
- **POP3** (met provinciale cofinanciering) voor een vitaal platteland.
- **LIFE** voor de ontwikkeling en uitvoering van natuur- en milieubeleid
- **European City Facility** voor realisatie van klimaat en energieactieplannen
- **Just Transition Fund** voor het realiseren van de energietransitie
- **Recovery and Resilience Facility** voor economische ontwikkeling.

Inzet op de grote Europese programma's vraagt een gerichte inzet, gedegen voorbereiding, het vormen van consortia en lobby.

Lessen en goede voorbeelden?

Wat kunnen de gemeenten van elkaar leren?

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

- ✓ Uitvoeren (periodieke) subsidiescan (zie de o-meting in gemeente Oost Gelre)
- ✓ Raamcontract met een gespecialiseerd subsidiebureau voor ondersteuning op afroep (Oost Gelre)
- ✓ Subsidiecoördinator/ -adviseur voor ondersteuning, kennisdeling en ontzorging (Aalten, Oost Gelre)
- ✓ Integrale programma's waarmee voor verschillende deelfasen of –projecten (die onderdeel uitmaken van een geheel) opnieuw subsidie kan worden aangevraagd (Oost Gelre – zie de programma's voor Groenlo en Lichtenvoorde)
- ✓ Abonnement op een landelijke subsidiedatabase (Vindsubsidie) voor subsidiecoördinator en gemotiveerde budgethouders (Aalten en deels Winterswijk)
- ✓ Ondersteunen van subsidieverwerving en budgethouders met een 'levende' voortgangsrapportage subsidieverwerving (Aalten)
- ✓ Ontsluiten van diverse handreikingen en checklists (Aalten)
- ✓ Met subsidies investeren in economisch herstel - door de realisatie van gesubsidieerde projecten te vervroegen (Winterswijk, hierover is ook bericht in de media)

Aanbevelingen



Aanbevelingen

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

1. Leer van elkaars lessen en goede voorbeelden. Maak deze inzet van de eigen praktijk (zie pagina 18)
2. Groei door naar een hoger spelniveau: stel de werkwijze, de politiek-bestuurlijke en organisatorische voorwaarden maximaal in het teken van een integrale aanpak waarbij subsidie de eigen agenda en ambities ondersteunt (zie pagina 4, 5 en 6). Laat andere zaken los (zie pagina 7).
3. Organiseer samenwerking tussen de drie gemeenten als platform voor uitwisseling van kennis en ervaringen. Organiseer daartoe op korte termijn een startbijeenkomst met de drie portefeuillehouders en betrokken subsidie-ambtenaren.
4. Zet een 'plus' op de samenwerking voor inzet op grote Europese en landelijke subsidieprogramma's om de bestuurskracht verder te vergroten
   - Kies een duidelijke focus om samen aan te werken, zoals:
     - economische ontwikkeling/ -herstel
     - verduurzaming/ energie
     - Verbinding van deze opgaven: 'een duurzame economische ontwikkeling'.
   - Bundel krachten door het formeren van gezamenlijke teams. Ondersteun deze met externe deskundigheid.
   - Organiseer benodigde ambtelijke en bestuurlijke wisselwerking voor vorming van consortia en een sterke lobby.
   - Sluit aan op lobbykracht van de Regio Achterhoek waar dit de slagvaardigheid bevordert.
   - Heb oog voor resultaten op langere termijn vanuit een houding van 'geven en nemen' - hiermee is op beperkte schaal ervaring opgedaan (onder meer bij provinciale subsidies voor erfgoed).

Citaten ter illustratie

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

"Voorheen hoorde je vaak: Er is een subsidiepotje. Hebben we een project?"

"Subsidieverwerving is een vak. Dat vraagt kennis en focus. Er zijn zoveel mogelijkheden dat je het er niet gemakkelijk bij doet."

"Door te ontzorgen melden mensen zich veel makkelijker voor subsidieverwerving."

"Met ondersteuning kun je veel voor elkaar krijgen. Laat die successen zien. Dat motiveert ook anderen: kijk het lukt en je staat er niet alleen voor."

"Er is weinig samenwerking met andere gemeenten. We zijn vooral gericht op lokale projecten."

"Ik werk veel samen met de twee andere gemeenten rond subsidies voor erfgoed. Je moet elkaar wat gunnen en vertrouwen."

"Mijn ervaring is dat je vooral reageert op kansen bij de provincie waar je direct gebruik van kunt maken. Als dat niet zo is verschuift het naar de achtergrond. Kijk breder! Er liggen veel kansen."

"Voor Interreg moet je samenwerken met Duitse partners. Daar hebben we de projecten niet voor...."

"Soms gaat het bij subsidie meer om 'binnenhalen' dan om het effect. Een subsidie voor Wifi in de kernen gaf bijvoorbeeld veel publiciteit, maar we hebben de subsidie weer teruggegeven."

"Je moet investeren in netwerken en lobby. Veel Europese programma's worden door de provincie toegekend. Je hoeft niet helemaal naar Brussel!"

"Vanuit eigen doelstellingen kijken welke subsidie past? Het gaat vaker andersom. Er komt een subsidie voorbij en we kijken of we daarop aanhaken."

"Mensen enthousiast maken zit in de bewustwording, kennisdeling en ontzorgen."

Bijlage

Tijdens het onderzoek is aan de gemeenten gevraagd om een overzicht van verworven subsidies in over de jaren 2019 en 2020 aan te leveren. Van deze gegevens is gebruik gemaakt voor het onderzoek. De aangeleverde gegevens zijn voor de volledigheid opgenomen in een bijlage.

U kunt de bijlage hier openen: weblink (PDF)

Colofon

Rekenkamer-commissie Aalten Oost Gelre Winterswijk

Dit onderzoek is uitgevoerd door de Rekenkamercommissie Aalten, Oost Gelre, Winterswijk. Sinds september 2013 is de rekenkamercommissie ingericht volgens het directeursmodel. Directeur van de rekenkamercommissie is dr. Igno Pröpper.
Het onderzoek is uitgevoerd door drs. Bart Litjens en Roeleke de Witte MSc.

Raadswerkgroep

De rekenkamercommissie stemt geregeld af met een raadswerkgroep (bestaande uit twee raadsleden per gemeente) over de selectie van onderwerpen, de opzet van onderzoeken, kwaliteitszorg en rapportagevorm. De samenstelling van de Raadswerkgroep is als volgt:

- Mevr. F. Algera-Dorenbos, raadslid Oost Gelre
- Dhr. G.J. te Gronde, raadslid Winterswijk (tevens voorzitter)
- Dhr. R. Klein Tank, raadslid Oost Gelre, tijdens het onderzoek opgevolgd door: Dhr. Jerry van der Meulen
- Mevr. L. Oonk, raadslid Aalten
- dhr. M. ten Pas, raadslid Winterswijk
- Dhr. A. Walter, raadslid Aalten

Ambtelijke verificatie van de feiten

Op 10 juni is het conceptonderzoek gepresenteerd aan de drie ambtelijke sleutelpersonen van de gemeenten. Zij zijn ook in staat zijn gesteld om eventuele feitelijke onjuistheden aan te geven.
De ambtelijke verificatie van de feiten maakt onderdeel uit van dit onderzoek via: weblink (PDF).

De rekenkamercommissie bedankt iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan dit onderzoek, in het bijzonder de ambtelijke sleutelpersonen uit de drie gemeenten.